

**MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 24/2013 vp**

Valtioneuvoston selvitys komission ehdotuksesta neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2014

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 2 päivänä lokakuuta 2013 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen komission ehdotuksesta neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2014 (E 115/2013 vp) maa- ja metsätalousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten. Lisäksi suuri valiokunta on 11 päivänä lokakuuta 2013 lähettänyt jatkokirjelmän 1. MMM 11.10.2013 mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Orian Bondestam, maa- ja metsätalousministeriö

- ylitarkastaja Rainer Lahti, ympäristöministeriö
- toiminnanjohtaja Markku Myllylä, Kalatalouden Keskusliitto
- tutkija Tapani Pakarinen, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, RKTL
- ammattikalastaja Heikki Salokangas, Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- toiminnanjohtaja Ilkka Mäkelä, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
- suojeluasiantuntija Matti Ovaska, WWF Suomi
- puheenjohtaja Kalervo Aska, Tornio-Muonijokiseura ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Lapin liitto
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komission ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vah-

vistamisesta vuodeksi 2014 annettiin 21.8.2013. Komissio ehdottaa seuraavia kokonaiskiintiöitä (TAC):

Kalakanta	TAC 2013	Ehdotettu TAC 2014	Muutos-%
Pohjanlahden silakka	106 000 tonnia	142 662 tonnia	+35
Pääaltaan silakka	90 180 tonnia	143 500 tonnia	+59
Läntinen silakka	25 800 tonnia	19 754 tonnia	-23
Riianlahden silakka	30 576 tonnia	30 720 tonnia	+1
Kilohaili	249 978 tonnia	222 102 tonnia	-11
Pääaltaan/Pohjanl. lohi	108 762 lohta	108 421 lohta	+/-0
Suomenlahden lohi	15 419 lohta	7 256 lohta	-53
Itäinen turska	61 565 tonnia	65 934 tonnia	+7
Läntinen turska	20 043 tonnia	17 037 tonnia	-15
Punakampela	3 409 tonnia	3 002 tonnia	-12

Komissio mainitsee, että saalis- ja pyyntiponnistusrajoitusten avulla pyritään saavuttamaan yhteisen kalastuspolitiikan tavoite, jonka mukaan olisi varmistettava, että kalastus on ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävällä pohjalla. Komissio toteaa, että se on pyytänyt kansainväliseltä merentutkimusneuvostolta (ICES) ja komission tieteellis-teknis-taloudelliselta kalastuskomitealta (STECF) tieteellisiä neuvoja Itämeren kalakannoista vuodelle 2014. Itämeren alueellista neuvoa antavaa komiteaa (BSRAC) on myös kuultu. Ehdotetuista TAC:eista on so-

veltuvin osin vähennetty Venäjän federaation kanssa jaettavien kantojen teoreettiset määrät.

EU ja sen jäsenvaltiot ovat Johannesburgin kestävä kehityksen huippukokouksessa sitoutuneet kalakantojen hyödyntämiseen kestävänsä enimmäistuoton tasolla vuoteen 2015 mennessä, jos mahdollista. EU:n neuvosto ja Euroopan parlamentti ovat päässeet yhteisymmärrykseen siitä, että EU:n uudistettavan yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan perusasetuksen tavoitteena on kalakantojen hyödyntäminen kestävänsä enimmäistuoton (Maximum Sustainable Yield, MSY)

mukaisesti vuonna 2015, jos mahdollista, ja kaikkien kalakantojen osalta viimeistään vuonna 2020.

Itämeren kiintiöidyistä kalakannoista Selkämeren silakkakantaa sekä Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakkakantaa hyödynnetään MSY:n mukaisesti. Myös itäistä turskakantaa hyödynnetään MSY:n mukaisesti. Kilohailikantaa ja Riianlahden silakkakantaa hyödynnetään lähes MSY:n mukaisesti. Hyödyntäminen MSY-tasolla määräytyy kalastuskuolevuutta kuvaavan F-arvon perusteella. Kilohailikannan ja Selkämeren silakkakannan kalastuskuolevuuden Fmsy-tasoa on alennettu, mutta Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakkakannan Fmsy-tasoa on korotettu. Läntisen turskakannan hyödyntämiseen MSY:n mukaisesti siirrytään asteittain.

Pohjanlahden silakkakannan TAC perustuu Selkämeren silakkakannan kalastuskuolevuuden uuteen Fmsy-tasoon 0,15. Selkämeren silakkakanta on lähes ennätyksellisen suuri, ja sen arvioitu kalastuskuolevuus on vain F0,1. Vuonna 2012 saaliit nousivat ensimmäisen kerran yli 100 000 tonniin, ja sama toistunee kuluvana vuonna. Suomalaiset kalastusalukset ottavat yli 90 prosenttia alueen silakkasaaliista. Kalastuksen kannattavuus on viime vuosina parantunut, kun sekä määrät että hinta ovat nousseet. Silakalle on kysyntää sekä elintarvikkeeksi, rehukuksi että kalajauhon raaka-aineeksi.

Suomen luonnonlohikantojen (Tornionjoen ja Simojoki) ja eräiden muiden Pohjanlahden lohikantojen tila on parantunut, mutta monet Itämeren pääaltaan lohikannat ja eräät pienet lohikannat Pohjanlahdella ja Suomenlahden etelärannikolla ovat edelleen heikkoja. ICES toteaa ja sen tekemät analyysit osoittavat, että heikossa tilassa olevien lohikantojen tila ei olennaisesti parane vaikka TAC vahvistettaisiin hyvin alhaiselle tasolle ja lohenkalastus minimoitaisiin. Pieniä ja heikommassa tilassa olevia lohikantoja tulisi elvyttää kohdistetuilla toimilla, kuten Itämeren pääaltaalla harjoitettavan kalastuksen rajoituksilla, jokikohtaisilla kalastusrajoituksilla, jokin kunnostuksilla ja nousuesteiden poistamisella. Myös ICES:n mukaan kohdistetut toimet erityisesti Itämeren pääaltaalla ovat tarpeen.

Suomi ja Ruotsi ovat tämän mukaisesti vuoden 2013 alusta kieltäneet lohen ajosiimakalastuksen Itämeren pääaltaan alueella. Suomi ja Ruotsi ylläpitävät myös kalastusrajoituksia Pohjanlahden alueella mukaan lukien Tornionjoen edustan rajajokisopimuksen soveltamisalueella. Ruotsi on ohjannut kalastustaan niin, että Perämerellä pyydyistä vajaan 19 000 lohesta puolet on eväleikattuja, eli istutettuja lohia. Ruotsi on myös määrännyt, että lohen vetouistelussa vain eväleikattuja lohia saadaan ottaa saaliiksi. Suomi on Pohjanlahdella ylläpitänyt lohiasetuksella vahvistetut lohenkalastuksen alkukauden rajoitukset. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asettama laajapohjainen lohityöryhmä on vuoden 2013 alusta työstänyt kansallista lohistrategiaa, joka sisältää lohenkalastuksen sääteilyä koskevia toimenpiteitä.

Kesällä 2012 ja 2013 Tornionjokeen ja Simojokeen on Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen lohilaskureiden havaintojen perusteella noussut merkittävästi enemmän lohta kuin aiemmin. Tornionjokeen laskettiin nousseen noin 60 000 lohta vuonna 2012 ja noin 52 000 lohta vuonna 2013. Näiden lukujen päälle tulee vielä Kattilakoskelle sijoitetun laskurin alapuolelle jääneet lohet ja siellä saaliiksi saadut lohet. Simojokeella laskettiin vastaavasti n. 2 700 ja 2 500 lohta. Myös Ruotsin Perämeren lohijokiin on vuosina 2012 ja 2013 noussut runsaasti lohia. Parempi nousu on myös nostanut saalistasoa sekä rannikon ammattikalastuksessa että joen vapaa-ajankalastuksessa.

Komission ehdotus Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen 108 421 lohen TAC:sta noudattaa ICES:n ja STECF:n laskentaa kalastuskuolevuuden F0.1 mukaisesta TAC:sta. Komissio perustaa TAC-ehdotuksensa Itämeren lohikannan ja kyseistä kantaa hyödyntävien kalastuksien monivuotisesta suunnitelmasta (COM(2011) 470 final) annetun ehdotuksensa 7 artiklaan, jonka mukaan TAC lasketaan kalastuskuolevuuden F0.1 (= n. 10 %) perusteella. ICES on arvioinut, että Itämeressä on 1,418 miljoonaa pyyntikokoista lohta, ja sen perusteella sekä ottaen huomioon myös luonnollisen kuolevuuden (hylkeet, taudit, ravinnon puute) F0.1 on

ICES:n mukaan 116 953 lohta. Tästä määrästä komissio on vähentänyt alamittaisina (2 573) sekä hylkeiden repiminä poisheitettyjä (3 859) lohia ja vielä Venäjän IBSFC:n mukainen osuus 1,9 % (2 100) ja päätynt 108 421 lohen TAC:iin.

Komission ehdottamasta TAC:sta ei ole vähennetty ICES:n arvioimia ja sen neuvossa kaikilta vähennettyjä raportoimattomia tai väärinraportoituja lohisaaliita (31 000 lohta). Tällainen vähentäminen kaikilta olisi unionilainsäädännön vastaista, koska ylikalastetut määrät tulee vähentää sitä harjoittaneelta jäsenvaltiolta. ICES:n neuvossa raportoimattomat ja väärinraportoidut lohisaaliit on kuitenkin arvioitu pienentyneen. ICES:n neuvon mukaan TAC tulisi vahvistaa 78 000 loheksi, josta on vähennetty vuoden 2012 mukaisina arvioitu raportoimaton saalis 20 000 lohta ja arvioitu väärinraportoitu saalis 11 000 lohta sekä arvioitu kuolleena mereen heitetty alamittaiset lohet (2 600) ja hylkeen repimät lohet (3 800). ICES on todennut, että TAC voisi olla suurempi, jos raportoimattomuutta ja väärinraportointia vähennettäisiin. STECF on puolestaan todennut, että erityisesti väärinraportointi on selvästi vähentynyt vuosina 2010–2012 ja että jos tämä trendi jatkuu ei voida lähteä siitä, että raportoimattomuus ja väärinraportointi olisi vuonna 2014 samalla tasolla kuin vuonna 2012.

Komissio on tehnyt lukuisia lohenkalastusta koskevia valvontakäyntejä kaikissa lohenkalastusta harjoittavissa Itämeren jäsenvaltioissa. Jos komissio havaitsee väärinraportointia tai raportoimattomuutta se ryhtyy asian edellyttämiin menettelyihin, kuten esim. kiintiön vähentämiseen ao. jäsenvaltiolta. Näin on menetelty esim. turskan osalta. Mahdollisen raportoimattoman kalastuksen ja väärinraportoinnin estäminen ja käsittely kuuluu kalastusviranomaisten tehtäviin, ei tutkimusorganisaatioiden. EU:n kalastuksen valvonta-asetuksen 1224/2009 105 artiklan mukaan väärinraportoitu tai raportoimaton saalis tulee vähentää asianomaisen jäsenvaltion kiintiöistä. Vähentäminen voidaan tehdä myös muista kuin kyseisen kalakannan kiintiöstä. Suomi on ollut aloitteellinen sen suhteen, että ko-

mission tekemät valvontaraportit olisivat julkisia. Julkisuus lisäisi paineita mahdollisten laittomuuksien minimoimiseksi tai valvontajärjestelmien puutteellisuuden poistamiseksi.

Suomenlahden lohisaaliit perustuvat merkittävässä määrin viljeltyihin ja istutettuihin lohiin, joita voidaan nykyään pääsääntöisesti tunnistaa eväleikkauksen perusteella. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen selvitysten perusteella Suomen tärkeällä rannikkokalastusalueella Suomenlahdella saadaan myös sinne eksyneitä Pohjanlahden lohia saaliiksi, mutta ei Viron luonnonlohia. Viron luonnonlohikantojen elvyttäminen edellyttää kohdennettuja toimia Viron rannikolla ja joissa, joten TAC:n pienentäminen ei elvyttäisi näitä kantoja. Viro on kansallisesti asettanut tiukkoja rajoituksia jokien ja niiden edustoilla tapahtuvaan lohenkalastukseen.

Turskakantojen pitkän aikavälin suunnitelma (neuvoston asetus 1098/2007) muodostaa perustan turskankalastuksen säätelylle. Suunnitelman mukaan pyritään turskakantojen kestäväan kalastukseen. Tämä tapahtuu mukauttamalla TAC-tasoa ja pyyntiponnistusta (turska-alusten satamasta poissaolopäivien enimmäismäärät). Itäisen turskakanta on vahvistunut, ja sen kalastuskuolevuus on laskenut alle MSY-tason. Kannan uudeksi ongelmaksi on muodostunut heikko kasvu, jonka tarkempaa syytä ei tiedetä. On epäilty, että kasvun heikkeneminen johtuu sen ravintona toimivan kilohailin siirtymisestä pohjoiseen ja siten etelässä pysyvien turskien ulottumattomille. Läntisen turskakannan kalastuskuolevuus on pienentynyt vuodesta 1996, mutta se on edelleen merkittävästi yli Fmsy tason. Kannan lisääntyminen ei ole kehittynyt myönteisesti, vaikka kutukanta on suurentunut.

Tiedot punakampelakannan tilasta ovat puutteelliset. Komissio ehdottaa saaliiden perusteella punakampelan TAC:n pienentämistä. Punakampelan kalastuksen yksikkösaaliit ovat kuitenkin nousseet.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2014 siten, että kalakantojen hyödyntäminen kestä-

vän enimmäistuoton (Maximum Sustainable Yield, MSY) mukaisesti saavutettaisiin EU:n uudistetun yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan perusasetuksen tavoitteen sekä kansainvälisen sitoumuksen mukaisesti vuonna 2015, jos mahdollista, ja kaikkien kalakantojen osalta viimeistään vuonna 2020.

Valtioneuvosto on tämän mukaisesti valmis hyväksymään komission ehdotuksen Itämeren kalakantojen suurimmista sallituista saaliista (TAC) jäljempänä olevin muutoksin ja tarkennuksin:

Pohjanlahden silakan TAC

Valtioneuvosto voi hyväksyä komission ehdotuksen Pohjanlahden silakan TAC:n suurentamisesta 142 662 tonniin (+35 %). Valtioneuvosto pyrkii vuosien välisten TAC-vaihteluiden pienentämiseksi siihen, että TAC suurennettaisiin ICES:n neuvua ja komission ehdotusta vähemmän, mutta kuitenkin vähintään 135 000 tonniin (+27 %).

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan TAC

Valtioneuvosto voi hyväksyä komission ehdotuksen Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan TAC:n suurentamisesta 143 500 tonniin (+59 %). Valtioneuvosto pyrkii vuosien välisten TAC-vaihteluiden pienentämiseksi ja kiintiön mitoittamiseksi kilohailin sivusaaliin perusteella siihen, että TAC suurennettaisiin ICES:n neuvua ja komission ehdotusta vähemmän, mutta kuitenkin vähintään +30 %.

Kilohailin TAC

Valtioneuvosto pyrkii siihen, että kilohailin TAC pienennetään komission ehdotusta (-12 %) vähemmän siten, että kilohailikannan kalastuskuolevuus saavuttaa viimeistään vuonna 2015 tuoreimmassa tieteellisessä neuvossa määritellyn uuden MSY-tason.

Itäisen turskan TAC

Valtioneuvosto voi hyväksyä Itämeren turskakantojen hoitosuunnitelmaan perustuvan komis-

sion ehdotuksen itäisen turskakannan TAC:n suurentamisesta (+7 %).

Läntisen turskan TAC

Valtioneuvosto voi hyväksyä Itämeren turskakantojen hoitosuunnitelmaan perustuvan komission ehdotuksen läntisen turskakannan TAC:n pienentämisestä (-15 %). Valtioneuvosto on myös valmis harkitsemaan suurempaa pienennystä siten, että kalastuskuolevuuden MSY taso saavutetaan asteittain ja viimeistään vuonna 2020.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC ja Suomenlahden lohen TAC

Valtioneuvoston tavoitteena on lohikantojen hyödyntäminen MSY:n mukaisesti sekä ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä lohenkalastus. Siksi valtioneuvosto pyrkii löytämään yhteisymmärryksen komission ja muiden Itämeren jäsenvaltioiden kanssa komission ehdotusta huomattavasti pienemmästä lohen TAC:sta pyrkien mahdollisimman lähelle ICES:n tieteellistä neuvonantoa.

Valtioneuvosto edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot valvovat, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta, ja jos sellaista todennetaan, se viipymättä ja kokonaan eliminoidaan. Todennettu laitton lohisaalis tulee EU:n kalastuksen valvonta-asetuksen 1224/2009 105 artiklan mukaisesti vähentää asianomaisen jäsenvaltion kiintiöistä.

Valtioneuvosto pyrkii siihen, että Suomenlahden lohen TAC pienennetään komission ehdotusta (-53 %) vähemmän.

Yhteisymmärryksen saavuttamiseen tarvittava neuvotteluvara

Valtioneuvosto on valmis hyväksymään sellaisia neuvotteluprosessin aikana esille tulevia muutoksia komission ehdotukseen, jotka ovat ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kalastuksen ja varovaisuusperiaatteen mukaisia sekä ovat tarpeen poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamiseksi neuvostossa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan Itämeren silakan, kilohailin, turskan ja punakampe-
lan kiintiöistä. Itämeren pääaltaan ja Pohjanlah-
den sekä Suomenlahden lohikiintiöistä valio-
kunta lausuu seuraavaa.

Valiokunta on korostanut lausunnossaan val-
tioneuvoston selvityksestä hallituksen Itämeren
lohenkalastusta koskevasta kansallisesta ja EU-
politiikasta (MmVL 12/2012 vp — E 149/2011
vp) välttämättömänä lohenkalastuksen säätelyn
lähtökohtana sitä, että tulevissa kiintiöpäätöksi-
ssä niin Suomen kuin muiden Itämeren valtioi-
den osalta otetaan aidosti huomioon ICES:n tie-
teellinen neuvonanto. Valiokunta painotti lau-
sunnossaan myös pikaista tarvetta muuttaa sekä
EU:n että kansallista lohipolitiikkaa siihen suun-
taan, että lohenkalastuksen sekakantakalastusta
säädellessä riittävän tehokkaasti erityisesti Itä-
meren pääaltaalla, mutta myös muualla. Lisäksi
valiokunta piti välttämättömänä Suomen nykyi-
sen lohipolitiikan uudelleenarviointia sekä läh-
tökohtien että tarvittavien toimenpiteiden osal-
ta. Valiokunta otti lausunnossaan (MmVL
21/2012 vp — E 110/2012 vp) vuoden 2013 lo-
hikiintiöitä koskien kannan, jonka mukaan Itä-
meren pääaltaan ja Pohjanlahden lohikiintiön
koon määrittämisessä tuli valtioneuvoston ja ko-
mission kantaa selkeämmin noudattaa ICES:n
tieteellistä neuvonantoa ja varovaisuusperiaatet-
ta.

Vuonna 2012 Tornionjokeen nousi Riista- ja
kalatalouden tutkimuslaitoksen lohilaskurin mu-
kaan noin 60 000 lohta ja vuonna 2013 noin
52 000 lohta. Näiden laskurin ohitse kulkenei-
den kalojen lisäksi Torniojokeen nousi jonkin
verran lohta Kattilakosken laskurin alapuolelle.
Pohjoisten jokien varsin hyvästä lohennoususta
huolimatta kuitenkin useat Itämeren pääaltaan
lohikannat ja eräät pienet lohikannat Pohjanlah-
della ja Suomenlahden etelärannikolla ovat edel-
leen heikossa tilassa. ICES arvioi lohikantojen
tilaa niiden toteutuneen vaelluspoikastuotannon
ja arvioidun potentiaalisen vaelluspoikastuotan-
non suhteen perusteella. ICES:n arvion mukaan

on lohen vaelluspoikastuotanto 70 prosentin to-
dennäköisyydellä kestävästä enimmäistuoton
mahdollistavalla tasolla ainoastaan Kalix- ja
Umeå-Vindelnjoissa kaikista Itämeren 27 lohi-
kannasta. Valiokunta toteaa, että Itämeren heik-
kojen luonnonlohikantojen tilan parantaminen
edellyttää pitkäjänteisiä toimia sekä kalastuksen
säätelyssä että muissa kantoja elvyttävissä toi-
missa, kuten jokikunnostuksissa ja kalateiden
rakentamisessa.

Komission esitys Itämeren pääaltaan ja Poh-
janlahden lohikantojen kalastuskiintiöksi vuo-
delle 2014 on yhteensä 108 421 lohta. Kiintiö-
esitys on samansuuruinen kuin komission viime-
vuotinen esitys. ICES:n neuvonannon mukaan
suurin sallittu saalis (TAC) tulisi vahvistaa
78 000 loheksi. Valiokunta toteaa, että komis-
sion esitys olisi ICES:n neuvonannon mukainen
vain siinä tapauksessa, jos raporttoimaton ja vää-
rin raportoitu lohisaalis sekä lohen poisheitto
olisivat vuonna 2014 huomattavasti aikaisempia
vuosia vähäisempiä. Komission kiintiöesitys
muodostuisi ICES:n neuvonannon mukaiseksi,
jos raporttoimattoman, väärin raportoidun ja
poisheitetyn lohen määrä olisi ensi vuonna alle 5
375 lohta. Valiokunta huomauttaa, että määrä on
huomattavasti pienempi kuin viimeisimmät,
vuoden 2012 tilannetta koskevat arviot raportoi-
mattoman, väärin raportoidun ja poisheitetyn lo-
hen määrästä.

Valiokunta toteaa, että ICES:n arvion mu-
kaan lohisaaliin raporttoimattomuutta (arviolta
20 000 lohta) esiintyy kaikissa Itämeren maissa,
mutta sen määrä vaihtelee. Lohisaaliin merkittä-
vää väärinraportointia meritaimensaaliiksi esiin-
tyy ICES:n arvioiden mukaan kuitenkin ainoas-
taan Puolassa. Puolan ilmoittamien saalistilasto-
jen mukaan puolalaisten alusten taimensaalis
suhteessa lohisaaliiseen on moninkertainen ver-
rattuna samalla alueella kalastaneiden muiden
Itämeren maiden aluksiin. ICES:n arvion mu-
kaan vuonna 2012 raporttoimaton lohisaalis oli
18 prosenttia, väärin raportoitu saalis 10 pro-
senttia ja kuolleena poisheitetty saalis 5 prosent-
tia koko Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden saa-

liista arvioituna. Valiokunta toteaa, että ICES ottaa lohikanta-arviossaan huomioon aliraportoinnin, väärin raportoinnin ja poisheitettyjen kuolehien lohien määrän, jotta kalastuksesta aiheutuneen kuolevuuden kokonaisarvio olisi mahdollisimman todenmukainen. ICES:n arvioiden mukaan erityisesti väärin raportoidun lohien määrä Itämeren lohienkalastuksessa on vähentynyt huomattavasti vuosina 2010—2012, mikä on kuitenkin jo otettu huomioon ICES:n arvioissa ja neuvonannossa. Komission valvontakäynneissä Puolassa vuonna 2013 ei ole toistaiseksi todennettu laajamittaista raportoimatonta lohienkalastusta. Valiokunta pitää kuitenkin edelleen välttämättömänä, että Itämeren lohienkalastuksen ja lohien myynnin valvontaa erityisesti eteläisen Itämeren alueella tehostetaan ja valvonnan tulokset julkistetaan avoimesti.

Valiokunta toteaa, että salakalastuksesta ja lohien poisheittämisestä ei voida saada tarkkoja tietoja, mutta ICES:n esittämien arvioiden perusteella voidaan päätellä, että Itämeren lohienkalastukseen sisältyy vieläkin hyvin todennäköisesti raportoimatonta ja väärin raportoitua kalastusta ja lohien poisheittoa. Nämä lohet tulee ottaa huomioon kokonaisuutena kiintiöitä asetettaessa. Todennäköinen raportoimattoman ja väärin raportoidun ja poisheitetyn lohien pyynnin vaikutus luonnonlohen kuolevuuteen tulee ottaa huomioon varovaisuusperiaatteen mukaisesti, kunnes saadaan selkeitä viitteitä siitä, että sitä ei enää merkittävästi esiinny. Edellä todettuun viitaten valiokunta katsoo, että Suomen on pyrittävä löytämään yhteisymmärrys komission ja muiden Itämeren jäsenvaltioiden kanssa komission ehdotusta huomattavasti pienemmästä lohien TAC:sta pyrkien mahdollisimman lähelle ICES:n tieteellistä neuvonantoa.

Suomenlahden lohikiintiöksi komissio on ehdottanut 7 256 lohta. Kiintiöesitys on 53 prosenttia pienempi kuin viimevuotinen kiintiö. ICES:n kalastuskiintiösuositus perustuu Suomenlahden tilastoidun lohisaaliin keskiarvoon vuosina 2010—2012. Suomenlahden lohisaalis koostuu suurimmaksi osaksi vaelluspoikasistuksista peräisin olevista kaloista. Keskeiseltä rysäkalastusalueelta Kotkan edustalta kerätyis-

sä saalisnäytteissä on luonnonlohien osuus ollut Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen mukaan 6—41 prosenttia vuosina 2001—2010. DNA-analyysien mukaan luonnonlohet ovat peräisin Pohjanlahden lohikannoista, Suomenlahden luonnonlohia näissä saalisnäytteissä ei ole havaittu. Suomenlahden kalastuskiintiön sääteily vahvistaakin vain vähän Viron pieniä luonnonlohikantoja. Toisaalta Suomessa on vastikään päätetty Kymijoen kalatien rakentamisesta. Kalatiestrategian mukaisesti tulevina vuosina tulee huolehtia siitä, että kalastuksen sääteily mahdollistaa riittävän lohien nousun tulevina vuosina Kymijokeen. Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossa Suomenlahden lohikiintiön sääteilyllä mahdollistetaan istutettujen kalojen rannikkopyynti, mutta turvataan riittävä lohien nousu Kymijokeen. Valiokunta huomauttaa, että Suomenlahden lohikiintiö on ollut saaliita huomattavasti suurempi, joten sen pienentäminen on perusteltua.

Valiokunta korostaa, että jäljellä olevien luonnonvaraisten lohikantojen kutunousun kasvattamisesta Itämeren lohijokiin on huolehdittava säätelemällä kaikkea kalastusta riittävän tehokkaasti ja pitkäjänteisesti siten, että saavutetaan korkea pysyvä emokalamäärä. Käytännössä heikkojen lohikantojen tilaa voidaan parantaa vain vähentämällä nykyistä sekakantakalastusta merkittävästi, mikä on myös ICES:n neuvonannon lähtökohta. Valiokunta pitää tärkeänä, että yhteistyötä lohipolitiikassa Ruotsin kanssa tiivistetään huomattavasti nykyisestä, koska Suomi ja Ruotsi ovat Itämeren merkittävimmät lohien kutuvaltiot. Suomen ja Ruotsin tulee jatkossa tiiviisti pyrkiä lohikantojen elvyttämisessä ja kalastuksen järjestämisessä yhteiseen näkemykseen, jotta Itämerellä saavutetaan pitkällä tähtäimellä nykyistä elinvoimaisemmat ja vahvemmat luonnonlohikannat. Yhteinen tavoitteenasettelu edistäisi myös kummankin valtion vaikutusmahdollisuuksia EU:n yhteisessä kalastuspolitiikassa.

Valiokunta toteaa, että osa eteläisen Itämeren lohisaaliista kalastetaan edelleen ajosiimalla kalojen ollessa syönnösvaelluksella Itämeren pääaltaan alueella. Tässä sekakantakalastuksessa eri

jokien kannoista peräisin olevia lohia ei voida erottaa toisistaan. Lisäksi ajosiimalla ei pyydytetä pelkästään isoja lohia, vaan kalastetaan kaikkia kokoluokkia. Valiokunta korostaa, että Itämeren lohen ajosiimakalastusta ei voi pitää kestäväenä kalastusmuotona. Itämeren ajosiimakalastuksen kieltäminen nopealla aikataululla olisikin välttämätön askel kohti Itämeren kestävää lohenkalastusta, jolloin myös rannikkokalastuksen saalistasot voitaisiin paremmin turvata. Valiokunta toteaa, että Suomi ja Ruotsi ovat vuoden 2013 alusta kieltäneet lohen ajosiimakalastuksen Itämeren pääaltaan alueella.

Itämeren hylkeiden kannat ovat palautumassa viime vuosisadan romahduksen jälkeen. Runsastumisen myötä myös hylkeiden aiheuttamat vahingot lohenkalastukselle sekä saalis- että pyydystappioina ovat lisääntyneet. Tämä on aiheuttanut hylkeiden ja rannikkokalastuksen välille ristiriitatilanteen, joka tulee ratkaista. Valiokunta pitää myös välttämättömänä, että hylkeiden vaikutuksia lohen ns. post-smoltikuolevuuteen selvitetään riittävän tarkasti ja ryhdytään tarvittaessa vaikuttaviin toimenpiteisiin ongelmien vähentämiseksi.

Valiokunta korostaa pohjoisten jokien kalastusmatkailun kehittämismahdollisuuksien turvaamista yhtenä tärkeänä osana tulevaisuuden lohenkalastusta, kuitenkin siten, että kalastusta

säädellään riittävän tiukasti myös joissa riittävän kutukalamäärän turvaamiseksi.

Valiokunta toteaa lopuksi, että komission ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2014 annettiin 21.8.2013. Valtioneuvoston kirjelmä on saapunut eduskuntaan 27.9.2013 ja siihen kuuluva valtioneuvoston kannanotto Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden sekä Suomenlahden lohikiintiöstä vasta 11.10.2013. Kalastuskiintiöistä päätetään maatalous- ja kalastusneuvostossa jo 17.—18.10.2013. Valiokunta pitää käsittelyaikataulua eduskunnan kannalta täysin kohtuuttomana.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan ja valtioneuvoston tavoin edellyttää, että Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohikiintiöitä määritettäessä Suomi pyrkii löytämään yhteisymmärryksen komission ja muiden Itämeren jäsenvaltioiden kanssa komission ehdotusta huomattavasti pienemmästä lohen TAC:sta pyrkien mahdollisimman lähelle ICES:n tieteellistä neuvonantoa.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jari Leppä /kesk
vpj. Lauri Heikkilä /ps
jäs. Thomas Blomqvist /r
Markku Eestilä /kok
Satu Haapanen /vihr
Lasse Hautala /kesk
Reijo Hongisto /ps
Anne Kalmari /kesk
Timo V. Korhonen /kesk

Pirkko Mattila /ps
Jari Myllykoski /vas
Kari Rajamäki /sd
Janne Sankelo /kok
Arto Satonen /kok
Katja Taimela /sd
Tytti Tuppurainen /sd
vjäs. Lasse Männistö /kok
Simo Rundgren /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio.